

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД ИНОВАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ В СТРАНИТЕ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Гл. ас. д-р Милен Динков

Катедра „Мениджмънт“

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Резюме

През последните години проблемите свързани с иновационната дейност стават все по-актуални и значими. Обществото започва да разбира важността на иновациите и тяхната роля във всички сфери на живота – те са причина за развитие на пазара, за подобряване качеството и разширяване на асортимента от стоки и услуги, за създаване на нови методи на производство, за поява на нов вид търговия или повишаване ефективността на управлението.

Високата иновационна активност е необходимо условие за икономическото развитие на всяка страна. Това се постига чрез растеж в обема на реализираните инвестиционни ресурси, на тяхното най-ефективно използване в приоритетните области на материалното производство и социалната сфера. Ползите от иновациите са разнообразни. Общоприето е, че иновациите са от решаващо значение за подобряване на икономическите показатели, социалното благосъстояние и устойчивостта на околната среда. От друга страна, те могат да подобрят организационната ефективност, да осигурят по-високо качество и по-навременни услуги за гражданите, намаляване на разходите, предоставяне на нови методи на работа, както и възможност за по-добро изпълнение и управление в нови посоки.

Ключови думи: иновации, нововъведения, инвестиции, организационна ефективност, технологично развитие.

CHALLENGES AND PERSPECTIVES BEFORE INNOVATIVE ACTIVITIES IN THE EUROPEAN UNION COUNTRIES

Chief assist. prof. Milen Dilkov, PhD

Department of Management

Academy of Economics „D.A.Tsenov“

Abstract

In recent years innovation-related issues have become more and more relevant and relevant. The society begins to understand the importance of innova-

tion and its role in all spheres of life - they are the reason for the development of the market, the improvement of the quality and the expansion of the range of goods and services, the creation of new production methods, the emergence of a new kind of trade or improving management efficiency.

High innovation activity is a prerequisite for the economic development of each country. This is achieved through growth in the volume of realized investment resources, their most efficient use in the priority areas of material production and the social sphere. The benefits of innovation are varied. It is generally accepted that innovation is crucial to improving economic performance, social welfare and environmental sustainability. On the other hand, they can improve organizational efficiency, provide higher quality and more timely services to citizens, reduce costs, provide new working methods, and enable better implementation and management in new directions.

Key words: innovation, novation, organizational efficiency, technological development.

Новите знания и научни постижения разширяват разбирането ни за света около нас. Те откриват нови възможности за удовлетворяване на реалните потребности на обществото. Някои научни резултати могат да се използват за получаване на нови знания, други намират незабавно приложение в практиката, а трети – изобщо не привличат вниманието на обществото в продължение на години до момент, в който се оказват важен фактор за бързото развитие на нови области на науката и производството. „Светът около нас се променя и трябва да се подхожда творчески, за да се справиш с предизвикателствата на промените”²³.

По своята същност, „иновацията се свързва с новост, нова идея (инвенция). Нейни елементи са: новост, реални промени, положителна оценка от потребителите (пазара), иновацията като процес, установим материален или нематериален резултат от въвеждане на новостта”²⁴. Формирането на нововъведения най-вече се свързва с

²³ Емилова., И. Концептуален модел за управление на организационната култура в сферата на социалните дейности. // Електронно списание Диалог, 2012, бр. 1, с. 138.

²⁴ Георгиев, И. Иновациите, Европейски, национални и регионални политики. Фондация приложни изследвания и комуникации. 2008. с. 373-374.

предприемачеството в икономиката. „Предприемачът реформира или революционизира начина на производство, като разработва изобретения или в по-голяма част от случаите неопитана технологична възможност за производството на нов продукт или за производството на вече познат продукт по нов начин, или като разкрива нов източник за доставка на материали или нов пазар за стоки, чрез реорганизация на промишлеността”²⁵. От друга страна, „иновацията е процес на въвеждане на нов продукт, нов механизъм, нова организация в дадена дейност с цел повишаване нейната ефективност. Иновацията е едновременно процес и продукт. Поради това експертите в областта на иновациите се разделят на две групи. *Едната група* изследва организационните и социалните процеси, които произвеждат иновации, като индивидуално творчество, организационна структура, околна среда, социални и икономически фактори. *Другата група* подхожда към иновациите като резултат, който се проявява в нови продукти и нови производствени методи. Този подход разглежда източниците и икономическите последици от иновациите”²⁶.

Интересът към проблемите на иновационните процеси през последните десетилетия се засилва, като основна част от европейската политика се явяват именно иновациите. Към края на 70-те години на XX век, редица развити индустриални страни провеждат силна иновационна политика, насочена главно към създаване на иновационни проекти с пазарна реализация, създаване на научна и технологична инфраструктура, подпомагане на фундаментални и приложни изследвания.

Практиката показва, че иновациите заемат водещо място в икономиката на развитите страни. Те допринасят за развитието на нейната конкурентоспособност и оптимизиране на структурата ѝ, за диверсификация на икономическите дейности, за привличане на

²⁵ Schumpeter, J. Capitalism, Socialism and Democracy, Harper & Row, New York, 1975, p. 132.

²⁶ Радев, Н. Предприемачество и социални услуги. ВТУ, 2011, с. 98.

финансови ресурси с цел придобиване на пазарна сила и власт в развитите сектори. Конкурентоспособността е един от най-важните фактори, който съдейства за изграждане на социално отговорен бизнес, водещ до просперитет на всяка нация по света. Света днес се е превърнал в сцена, на която доминират големите корпорации, задълбочава се международното разделение на труда, увеличава се динамиката и значението на външната търговия и международните икономически отношения. Всичко това произтича от увеличаващата се конкурентоспособност на икономиката, чийто основен елемент са *иновациите*. Някои икономисти твърдят, че „основното въздействие на иновациите върху конкурентоспособността трябва да бъде увеличаване продължителността на задържане на конкурентното предимство пред останалите”²⁷.

Иновациите, свързани с конкурентоспособността на икономиката, имат силно влияние върху нейното функциониране и водят до по-голяма откритост, засилване на интеграционните процеси, контрол на пазара, уеднаквяване на стандартите и правилата за извършване на сделки, стандартизация към изискванията за движението на капитали и растеж на преките чуждестранни инвестиции.

При сегашните условия значението на иновациите, като решаващ източник за конкурентоспособност, става очевидно. „Както показва историята на много страни, най-благоприятният период за поява на иновации е момента след икономическа криза или депресия. Смята се, че депресията повишава нуждата от иновации с цел излизане от кризата”²⁸. От друга страна, иновативните промени са по-успешни, когато голяма част от хората са включени в определянето и решаването на техните собствени проблеми.

През последните години иновациите в публичния сектор се превръщат в основна тема и се преместват все по-напред в политическия дневен ред на повечето европейски страни. Новите техноло-

²⁷ Никитенко, П. Ноосферное развитие Беларуси: теория, методология и практика. 2009. с. 102.

²⁸ Мухамедяров, А. М. Инновационный менеджмент. М. 2008. с. 11.

гии и открития водят до множество иновации в публичния сектор, но за изследователите и практиците е важен акцента върху самите участници, т.е. да се подчертае ролята на мениджъра, служителите и потребителите. Иновациите насочени към мениджъра имат за цел засилване ролята на стратегическите мениджъри в публичния сектор. Иновациите насочени към служителите са насочени към използване на знанията, уменията и идеите на държавните служители. На последно място, иновациите, насочени към потребителите, имат за цел да установят техните потребности, нужди и предпочитания.

От друга страна, William D. Eggers и Shalabh Kumar Singh²⁹ твърдят, че правителствата имат проблеми с управлението на иновационния цикъл. Те подчертават, че правителствата не могат да се справят с генерирането на идеи, техния правилен избор, изпълнението им и тяхното разпространение. Освен това, правителствата не извършват стратегически иновации. Те са склонни да извършат еднократно действие, преследвайки голямата промяна, вместо последователност от процеси, които ще доведат до по-голям ефект.

Правени са множество проучвания за иновативния потенциал в частния сектор, а въпросът за навлизането на новите технологии в публичния сектор не е разглеждан изобщо. Иновациите в публичния сектор трябва да се разбират като въвеждане на нови идеи за създаване на обществена ползност(стойност). Администрацията е по-консервативна структура и по-трудно възприема нововъведенията и винаги разчита на нещо доказано и сигурно. Важно е да се подчертае необходимостта от засилване на връзката между наука, иновации и публичния сектор/местната власт, за да се получат подобри резултати. Например електронното правителство няма как да се реализира без тази взаимовръзка да стане приоритет. Не бива да се забравя, че иновациите се раждат в университетите и институти-

²⁹ Eggers, W. D., Kumar Singh, S. The Public Innovator's Playbook. Nurturing Bold Ideas in Goivenment. Deloitte Research. 2009, pp. 6.

те, а целта е една - по-бързото им навлизане в публичния сектор.

Тук може да се каже, че е налице необходимост от нови форми на иновации в публичния сектор, тъй като съществуващите са бюрократични и не отговарят количествено и качествено на иновациите, необходими за решаване на спешни и устойчиви предизвикателства. Въз основа на тези недостатъци може да се определи набор от критерии, на които иновациите в публичния сектор трябва да отговарят. Внимание трябва да се обърне **на съвместните иновации**, които отговарят на тези критерии, дават възможност за широко участие, преодоляват културните ограничения и създават широка социално-политическа подкрепа за новаторство в публичния сектор.

В заключение може да се отбележи, че развитието на света доказва, че иновациите са не само основен източник на икономически растеж, но те са източник и на възможности за развитието на обществото, за откриването на нови идеи за подобряване качеството на живот, за произвеждане на продукти и услуги с по-високо качество, спомагат за опазването на околната среда. Иновационният процес трябва да включва всички етапи от разработването до пълното въвеждане на новия продукт (технология) на пазара или в производството. Активната намеса на държавата в подкрепа на иновациите е един от важните инструменти, които биха могли да подпомогнат трансформацията на нестабилната икономика в момента и развитието на нови сектори в нея. С право може да се каже, че иновациите водят до растеж на производителността и променят много аспекти на човешкия живот.

Използвана литература

1. Георгиев, И. Иновациите, Европейски, национални и регионални политики. Фондация приложни изследвания и комуникации. 2008. с.373-374.

2. Емилова, И. Концептуален модел за управление на организационната култура в сферата на социалните дейности. // Електрон-

но списание Диалог, 2012, бр. 1, с. 138.

3. Мухамедяров, А. М. Инновационный менеджмент. М. 2008. с. 11.

4. Никитенко, П. Ноосферное развитие Беларуси: теория, методология и практика. 2009. с. 102.

5. Радев, Н. Предприемачество и социални услуги. ВТУ, 2011, с. 98.

6. Eggers, W.D., Kumar Singh, S. The Public Innovator's Playbook. Nurturing Bold Ideas in Government. Deloitte Research. 2009, pp. 6.

7. Schumpeter, J. Capitalism, Socialism and Democracy, Harper & Row, New York, 1975, p. 132.

Контакти:

Милен Емилов Динков

E-mail: m.dinkov@uni-svishtov.bg